

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

63. Quid detractio, quotque ipsius modi sint.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

Quid detractio, quotq; ipsius modi sint.

CAPVT LXIII.

Circa huius octavi præcepti posteriorem partem oportet tractare de detractioe; at q; à definitione incipiendum est. Potest autem sic describi; *est ablatio fame, per verba, cum intentione nocendi.* In qua definitione quatuor partes continentur.

Prima est, *ablatio*, detrahere enim est auferre aliquid à proximo, unde constat detractioem esse contra iustitiam, quæ prohibet alteri auferre, quod ipsius est.

Altera pars est, *fame*: fama autem est notitia & opinio, quã aliquis apud homines habet: quando bona est, dicitur bona fama; cum verò mala, dicitur mala. Differt ab honore: nam honor est reuerentia, quæ alicui exhibetur; tamen, tam honor, quam fama, sunt bona hominis externa; nam sunt alij, qui debent habere opinionem, & exhibere reuerentiam. Quando igitur aliquis aufert bonam famam & opinionem, quam aliquis apud alios habet, dicitur detrahere: ob id, detractio dicitur ablatio famæ; in quo differt à contumelia, quæ est ablatio honoris.

Tertia pars est, *per verba*: dupliciter enim potest aliquis bonam famam alicuius auferre.

Vno modo, apud se solum: vt, cum Petrus habens in se bonam opinionem Pauli, mutat eam, & concipit malam, tunc aufert in se famam Pauli: & si talis mala opinio concepta fuit absq; rationali causa, tunc pertinet hoc ad iudicium temerarium.

Altero modo, potest aliquis auferre famam, non solum apud se, sed apud alios, & hoc pertinet ad detractioem: cumq; homo suos conceptus verbo manifestet, ob id verbo fit detractio, ac propterea talis pars est in definitione posita. Aduerte tamē, per verba intelligi etiam nutus, & signa; intelligi etiam scripturas, quibus libelli infamatorij sunt. Rursus, intelligi ista formaliter & virtualiter: Verbum formale est, cum quis verbum profert; similiter de signo & scriptura: virtuale verò est, cum ex taciturnitate verbum insinuat; cum enim quis tacet, cum loqui debeat, virtualiter loquitur aliquid approbando vel reprobando. Omnia ista per illam partem, *verba*, intelliguntur.

Quarta pars est, *cum intentione nocendi*: non enim sufficit in aliæ tres partes ad detractionem: nam cum quis iudicet aliquem accusat criminis, vel condemnat, famam auferit, non tamen detrahit: nam detractor famam auferit, in eum nocendi illi in fama, cui detrahit.

Aduerte autem, aliquem dupliciter intendere nocere alicui in fama.

Vno modo, directè, cum verè habet talem intentionem nocendi.

Altero modo, indirectè, cum, licet non habeat talem intentionem expressè, famam tamen auferit, ob finem minus principalem, quam sit illius famam offendere, vt, qui ob ludum, & iocum, vel absque fine, alterius famam auferit: & quamuis se à auferat ob bonum finem; tamen non seruat circumstantias, in quibus licet famam aliquando auferre; vt, cum licitum est, peccatum alterius alteri aperire, vt dictum est: qui enim profert talem finem famæ alterius, parum curat nocere, & licet indirectè habet intentionem nocendi. Hæc igitur est detractionis definitio. Sequitur, vt quor modi detractionis fiat, proponamus: sunt autem octo, de quibus vide S. Thom. 2. 2. q. 71. & est doctrina communis Theologorum. Qui quidem in duas partes diuiduntur: quidam sunt, quibus detrahitur versus circa malum, quidam, quibus versatur circa bonum. Circa malum, quatuor sunt modi detrahendi, hoc carmine contenti.

Imponens, augens, manifestans, in malum vertens.

Imponens dicitur, qui infamat alterum, imponendo crimen, & vitium, quod non habet; & hic est pessimus detractionis modus. *Augens* est, qui alterius crimen verum, narrando ipsum, auget, amplificando, & exaggerando, vt maius appareat. *Manifestans* dicitur, qui crimen occultum alicuius propalat, & manifestat alijs, illius famam auferre intendendo. *In malum vertens* dicitur, qui bona facta alterius in malam partem interpretatur, coram alijs illius famam minuendo. Ille dicitur in malum conuerrere bona alicuius, qui, quod ex se bonum est, leui ratione motus, & absq; causa rationabili, vt malum iudicat, quia possunt etiam ipsa male fieri.

Modi autem, qui circa bonum versantur, sunt etiam quatuor, qui hoc carmine continentur.

Qui negat, qui minuit, qui tacuit, laudat & remittit.

Ille dicitur negare, qui virtutem alterius, ex qua famam a-

pad

puđ alios habet, coram illis negat. Ille minuit, qui licet nō negat, tamen minorem, quam sit, suis verbis, aut signis facit. Ille autem tacendo detrahit, qui, cum de fama alicuius periculum est, cui potest ipse subuenire, nihil dicit; vel quia, alijs laudantibus aliquem, ipse tacet, in quo dat intelligere, se aliorum laudi non consentire. Ille laudat remissē, qui, quod magna laude dignum est, parū laudat, aut verbo, aut gestu, vel signo: & hic modus ad secundum reducitur: ob id communiter à Theologis septem modi detractionis describuntur, quos Scotus reducit ad tres, 4. sent. distinct. 15. sed distinctius habentur, vt sunt propositi.

Quale peccatum sit detractio.

CAPVT LXIV.

Peccatum detractionis mortale est ex genere suo, cum sit contra iustitiam. Et S. Thom. dicit, ex suo genere esse peius, quam furtum; nam magis est læsiuum proximi, cum per furtum auferantur pecuniæ, per detractionem verò fama, quæ præstantior est pecunijs. Hoc peccatum est communissimum, vnde Gloss. super illud Prouerb. 24. *cum detractoribus ne commiscearis*, dicit; hoc specialiter vitio penè totum genus humanum periclitatur: Deo est maxime odiosum; vnde David dicebat; *Detrahentem secretò proximo suo, hunc persequerbar*. Aduerte autem, quamuis ex suo genere mortale sit, tamen in tribus casibus fit de facto veniale. Primus est, cum est materiæ leuitas: cum enim est paruum nocumentum in fama, quamuis sit cum intentione nocendi, est veniale.

Tamen aduerte, leuitatem, aut grauitatem materiæ esse pēfandam ex tribus.

Primò, ex quantitate ipsius infamiæ in se, id est, vitij quod imponitur, aut boni quod tacetur.

Secundo, ex parte personæ diffamata: nam aliquando vitium impositum vni personæ, leuis est infamia, aliquando nulla: nam multi in vitijs se iactant, vt iuuenes in re venerea, milites in homicidijs: his autem detrahere imponendo similia, leuis materia reputatur; at si sit persona religiosa, aut studiosa, grauior est materia: vnde, Episcopis, personis Ecclesiasticis, publicis, religiosis detrahere, maius est peccatum, & crescit multum materia. Hic autem aduertenda est ex-

commu-